

**13. Kjula kyrka:** Uppförd på 1100-talet, ombyggd på 1700-talet. På kyrkogården står en runsten.

**14. Oxenstiernautställningen:** I de gamla kyrkstellarna finns en sevärd utställning om Axel Oxenstierna, rikskanslern som satt avtryck ända fram i vår tid.

**15. Jäders kyrka:** Två runstenar står på kyrkogården, varav en Ingvarssten. Kyrkan är från början en romansk stenkyrka från 1100-talet, som byggdes om helt för att användas som släkten Oxenstiernas gravkyrka.

**16. Sundby kyrka:** Från Sundby kyrka gick den medeltida ridvägen ned mot bron över Ramsundet nedanför Sigurdsristningen och vidare mot Jäder.

**17. Sigurdsristningen:** Runorna säger: *"Sigrid gjorde denna bro, Alriks moder Orms dotter, för själen Holmgers Sigröds fader hennes make"*. Sigrid byggde alltså en bro över Ramsundet till minne av sin man Holmger.

**18. Gyllenhielm och Ribbing:** Utställning om Karl Karlsson Gyllenhielm och Kristina Ribbing, som befann sig i händelsernas centrum under första halvan av 1600-talet. Båda är begravda i Strängnäs domkyrka.

**19. Rällingeborg:** En fornborg med en mörk historia om hämnd. Byggt före vikingatid. Ett spännande besöksmål där det också finns en sentida labyrint.

**20. Åsby:** Namnet avser "byn på Åsen" och härstammar från vikingatiden, troligtvis har gården legat här sedan dess. Det finns en stig söderut genom flera gravfält ner mot Mälaren och en badplats, Helgarö kläpp.

**21. Helgarö kyrka:** Kyrkan härstammar från övergången mellan vikingatid och medeltid. Man har funnit fragment från en så kallad Eskilstunakista, som nu förvaras i kyrkan.

**22. Fogdö kyrka:** En av Södermanlands största och ståtligaste medeltida kyrkor. Redan på 1100-talet fanns här en kyrka, troligen både socken- och klosterkyrka innan Vårfruberga etablerades.

**23. Vårfruberga klosterruin:** Den bäst bevarade klosterruinen i Strängnäs kommun; av det kloster som byggdes på 1200-talet återstår endast grundmurarna. Borgruin och bad i Mälaren på en magisk plats.

**24. Husby:** I området finns Ingjaldshögen från järnåldern samt Husby soldattorp från senare datum.

**25. Vansö kyrka:** Medeltida kyrka från 1100-talet. Väggmålningarna av Albertus Pictor är från 1400-talet.

**26. Stenby skans:** Spännande fornborg på berget vid Strängnäsbron (väg 55) norra fäste. Här hade dåtidens människor full koll på vilka som passerade i farleden.

## Upplev historien längs Alla tiders väg

Med den här kartan utforskar du en spännande del av Sveriges historia längs det vi kallar Alla tiders väg. Färden går mellan Eskilstuna och Strängnäs och du väljer själv startpunkt. Utförligare information finns i en tillhörande fördjupning, som du laddar ner från [www.gustavvasa.se](http://www.gustavvasa.se) eller [www.naturkartan.se](http://www.naturkartan.se).

Vägen passerar platser som visar att Mälardalen länge varit ett expansivt område i historiens centrum.

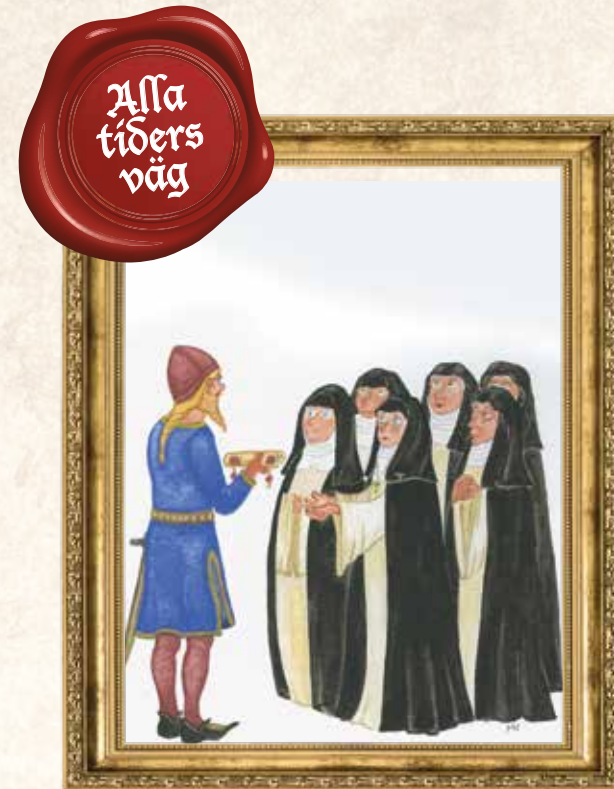
Här finns flera lämningar från sen vikingatid, då havsnivån var fem meter högre än i dag och Mälaren en havsvik. Runstenar vittnar om resor i österled, forna boplatser och gårdsbildningar. Platsernas historiska betydelse understryks även av de många medeltida kyrkorna längs vägen.

Under färden möter du även framträdande personer från medeltid till barock. I Jäder berättar ett museum om vår främsta statsbyggare, Axel Oxenstierna, som är begravd i den intilliggande kyrkan. I Sundbyholm hittar du en utställning om Karl Karlsson Gyllenhielm, riksamiralen och kungasonen som är begravd i Strängnäs domkyrka.

Ta med familj, släkt och vänner på en läröräk och spännande utflykt från vikingatid till barock. Välkommen till Alla tiders väg!



Textbearbetning: NS Text & Kommunikation  
Grafisk formgivning: Texttanken  
Illustrationer: Margareta Hildebrandt



Magnus Ladulås donerar mark till nunnorna vid Vårfruberga kloster.

## Alla tiders väg

– En historisk resa från vikingatid till barock

Res längs småvägar i vacker sörmländsk natur och upplev fantasieggande platser mellan Strängnäs och Eskilstuna. Ett spännande bildningsäventyr för hela familjen!



## Besöksmål längs Alla tiders väg

**1. Strängnäs domkyrka:** En av Sveriges bäst bevarade medeltida domkyrkor; började uppföras redan i mitten av 1200-talet. På Kyrkberget finns flera runstenar från vikingatid.

**2. Sankt Eskils källa:** Enligt legenden uppstod källan då den till döds stenade biskopen Eskil sattes ned vid den gamla ridvägen mot Eskilstuna, där han skulle gravsättas.

**3. Gökstenen:** Besöksmålet är en annorlunda runsten. Inristningen är gjord på ett stenblock och är en primitiv efterapning av Sigurdsristningen.

**4. Härads kyrka:** Troligen kommunens äldsta kyrka. Ligger intill den gamla landsvägen och ridvägen mot Eskilstuna.

**5. Jättekyrkan:** Intressant utflyktsmål för familjen. Den stora fornborgen högst upp på berget är spännande att utforska.

**6. Barvaåsen:** Ett område lika stort som Birka att vandra i och utforska. Börja vid runstenen vid Barva kyrka. Efter hela åsen finns lämningar från järnålder och bronsålder. Betänk att Mälaren sträckte sig ända fram till åsen när människor bodde här.

**7. Kungshållet:** Den gamla ridvägen går igenom den vikingatida mötesplatsen med gravfält. Lätt att rasta och promenera på området med Södermanlands största runsten.

**8. Eskilmonumentet:** Vid Slottsskolan finns en staty av Sankt Eskil och en informationstavla. På skolgården står en minnessten samt en runsten.

**9. Eskilstuna stadsmuseum:** Utställningar som berättar om Eskilstunas historia, bland annat om Vasatiden och kungsgården som blev slott under hertig Karls ledning.

**10. Torshälla kyrka:** Romansk stenkyrka från 1170-talet. Fina målningar av Albertus Pictor togs fram 1911 efter att ha blivit vitkalkade på 1770-talet.

**11. Vallby kyrka:** Nuvarande kyrkobyggnad av sten uppfördes på toppen av en grusås under tidigt 1100-tal, kanske för att vattennivån var högre då och inte hotade kyrkbygget.

**12. Hammarby kyrka samt Carl och Karin Larssons paviljong:** En kyrka fanns på platsen redan i mitten av 1000-talet och en stenkyrka byggdes i slutet av samma århundrade. Mycket av den nuvarande kyrkan bör ha byggts under 1100-talet. Paviljongen vid Hammarby kyrka ska främja intresset för Carl och Karin Larssons konstnärskap.



Biskop Eskil stenas till döds i Strängnäs.



Kungabegravning, kanske vid Kungshället i Kjula.



Stenby skans kan ha sett ut så här.



Ingången säkrad mot överfall.



#### Teckenförklaring

Varje besöksmål har ett nummer och en färgad cirkel. Färgen anger svårighetsgrad att ta sig till platsen. Längs vägen finns även matställen och gårdsbutiker utmärkta (öppettiderna varierar över året, se aktörernas egna kanaler för mer information). Fördjupningsinformation finns på [www.gustavvasa.se](http://www.gustavvasa.se), [www.eskilsallansvanner.se](http://www.eskilsallansvanner.se) och [www.naturkartan.se](http://www.naturkartan.se).

- Lätt
- Ganska lätt
- Medelsvår
- Svår
- Matställe eller gårdsbutik

- A.** Arsenalen (servering)
- B.** Lindholms gård (gårdsbutik)
- C.** Strands golfrestaurang (restaurang)
- D.** Kjula pizzeria & grill (restaurang)
- E.** Eskilstuna stadsmuseum (servering)
- F.** Butikerna på Wäsby (servering, gårdsbutik)
- G.** Solby gård (gårdsbutik, servering)

- H.** Mary's Café (restaurang)
- I.** Sundbyholms slott och gästhamn (restaurang)
- J.** Hesselbyholm viltkött (gårdsbutik)
- K.** Osprey farm (gårdsbutik)
- L.** Bettans gröna hörn (gårdsbutik)
- M.** Kungsbergs gård (gårdsbutik)
- N.** Ica Granbecks (butik)